

Document previ – Preparació llei de Barris

Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts

Desembre de 2025

Coordinació i lideratge:

Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts

Redacció del document:

TECH Friendly S.L.

TECH
friendly

Context: La convocatòria del Pla de Barris

El 2022, es va aprovar la llei 11/2022 de millorament urbà, ambiental i social dels barris i viles. Aquesta llei comparteix objectius i argumentari amb la llei 2/2004 de millora de barris, àrees urbanes i viles, que va ser la primera llei de Pla de Barris de Catalunya. Aquesta primera iniciativa va aconseguir els seus objectius pel que fa a la millora urbanística i social de les àrees urbanes més necessitades d'atenció institucional.

El nou marc aprovat de la llei de barris busca adaptar l'eina a les realitats canviants que enfronten els ens locals i els territoris catalans. Per això, alguns dels objectius de la llei de millorament urbà dels barris i viles són:

- a) Reduir les desigualtats socials i contribuir a l'equitat territorial
- b) Facilitar l'adaptació als efectes del canvi climàtic
- c) Fomentar la igualtat de gènere en l'ús de l'espai públic.
- d) Erradicar la discriminació per raó d'origen o ètnia.
- e) Promoure la rehabilitació d'immobles d'ús residencial.
- f) Millorar la qualitat de l'espai urbà i la dotació de serveis i equipaments.
- g) Estimular l'activitat econòmica
- h) Reduir la bretxa digital
- i) Impulsar la participació i l'empoderament de la ciutadania

El Pla de Barris és el mitjà per fer que aquesta llei sigui realitat i que estarà dotat amb uns 1.600 milions d'euros pel període plurianual 2025 – 2029.

Per a obtenir el finançament, els municipis hauran de presentar els següents documents:

- **Acreditació de l'àrea elegible:** cal demostrar que la zona proposada compleix els criteris d'Àrea d'Atenció Especial. Això inclou certificar que la renda mitjana de l'àrea és inferior a la mitjana de Catalunya (mitjançant el model normalitzat de "Dades de renda"), i emplenar el quadre d'indicadors oficial (disponible a la plataforma EACAT) amb els valors socioeconòmics de l'àrea. Aquests indicadors han de sumar almenys *50 punts sobre 150* (segons l'annex I del decret) per tal de qualificar com a zona d'atenció especial.
- **Acord municipal i compromís de cofinançament:** la sol·licitud ha d'anar acompanyada d'un certificat del secretari o interventor municipal que acrediti l'acord de l'òrgan de govern (Ple o Junta) per presentar la candidatura i executar el programa en cas de rebre la subvenció. En aquest document també s'ha de fer constar el compromís financer de l'Ajuntament: si el

projecte requereix aportació municipal, cal declarar responsablement que existeix crèdit suficient en el pressupost local per assumir la part no coberta per la Generalitat.

- **Programes memòria d'intervenció integral (PMII):** en aquest document, el cos central són les actuacions que s'han de plantejar des d'una perspectiva de la integralitat. La convocatòria defineix tres àmbits, i cadascun dels quals hauran de contemplar un mínim del 25% de les actuacions per cadascun d'ells. Els tres àmbits de la convocatòria són:

- ***Àmbit A: Transformacions físiques***

Aquí s'inclouen les actuacions d'urbanisme, habitatge i eficiència energètica i hídrica. Dins les actuacions d'urbanisme, es poden incloure accions de rehabilitació urbana, espai públic, equipaments comunitaris i qualitat per l'entorn. En habitatge, destaquen les intervencions en elements comuns, accessibilitat i millora de les condicions d'habitabilitat.

- ***Àmbit B: Transició ecològica***

Per la transició ecològica, es defineixen com a actuacions admeses totes aquelles per combatre els efectes del canvi climàtic, refugis, adaptació de l'espai urbà, renaturalitzacions i preservació de la biodiversitat urbana. També queden inclosos en aquest àmbit els serveis ambientals com aigua i residus, la mobilitat sostenible o l'economia circular.

- ***Àmbit C: Acció sociocomunitària***

En el tercer àmbit s'inclouen accions diverses com, per una banda, totes aquelles a la reducció de les desigualtats socials i a la promoció de la igualtat de gènere. Per l'altra, també s'inclouen mesures de salut i educació vinculades a la salut comunitària, l'envelliment actiu o la lluita contra la soledat no desitjada. Finalment, també es contemplen accions d'ocupació i promoció del comerç de proximitat.

De forma oficial, s'han definit 11 subàmbits i 56 camps d'actuació en els quals emmarcar els projectes.

Per a un municipi com Sant Vicenç dels Horts, amb una població de 28.595 per l'any 2024, s'exigeix que els PMII tinguin un pressupost **màxim de 25 milions** d'euros i un pressupost **mínim de 6 milions** d'euros. Així mateix, les accions incloses tenen una **taxa de cofinançament de 60%**.

¿Com es valoren els programes?

Els PMII es valoren en funció de 3 grans blocs:

- **Bloc I: característiques de l'àrea.** Respon a la pregunta d'on es realitza i té un pes del 30%. El resultat s'obté en funció del valor dels indicadors definits. Com més elevada sigui la puntuació de l'àrea (sobre 150 punts possibles), més punts rep la candidatura en aquest apartat. Per exemple, just superar el llindar mínim (entorn de 50-74 punts) no atorga cap punt, mentre que una zona molt desfavorida (125-150 punts) obtindria la puntuació màxima de 30 en aquest bloc. Això garanteix que es prioritzin els barris amb necessitats més grans.
- **Bloc II: contingut del PMII.** Respon a la pregunta què es realitza i té un pes del 50%. Es premia la integralitat de la intervenció i la diversitat de les actuacions, majoritàriament. En primer lloc es puntua el grau d'integralitat del projecte (fins ~45 punts) examinant si aborda els 3 grans àmbits de la Llei (transformació física/urbanística, transició ecològica i cohesió sociocomunitària) i dins d'aquests, diversos subàmbits sectorials definits a la norma. Un projecte òptim hauria de ser integral (amb accions en tots els àmbits de la Llei), ben justificat i creatiu en les solucions.
- **Bloc III: metodologia, execució i gestió de les actuacions.** Respon a la pregunta com es realitza i té un pes del 20%. S'avaluarà, entre d'altres aspectes: la qualitat tècnica i viabilitat econòmica global, la planificació temporal correcta, l'experiència prèvia de l'ajuntament en programes similars de regeneració urbana o acció comunitària, i l'existència d'instruments de planejament locals alineats

La llei de barris en el marc de la planificació estratègica local

El projecte de programa de millora integral dels barris de Catalunya s'encaixa dins el marc global i estatal de planificació estratègica. A nivell estatal, hi ha un alineament complet amb l'Agenda Urbana i, en l'àmbit català, s'entén aquest programa com un complement alineat amb l'Agenda dels pobles i ciutats Catalunya 2050.

Sant Vicenç dels Horts ha desenvolupat ja la seva estratègia municipal i de millora dels barris en els últims anys. El programa de Pla de Barris s'encaixa amb els valors integrals i transversals que vertebreren aquesta transformació. Entre els plans a considerar destaquen:

- Agenda Urbana de Sant Vicenç dels Horts (2024)
- Estratègia de Desarrollo Urbano Sostenible e Integral (EUDSI) de Sant Vicenç dels Horts (2016)
- Pla d'Acció Municipal 2023 – 2027 (2023)

- Pla Integral de Barris SVH: la vida en comunitat, una oportunitat per la igualtat

Aquests documents defineixen l'horitzó de transformació que Sant Vicenç dels Horts, de forma participada i col·laborativa, imagina en el seu desenvolupament sostenible a llarg termini. En aquest sentit, la llei de barris ha de ser un dels mecanismes que permetin finançar els projectes i convertir aquesta visió estratègica en realitat.

Capçalera de l'Agenda Urbana del municipi

Quan es posa el focus en el document de l'Agenda Urbana local, s'aprecia que es posa el focus estratègic en quatre dimensions clau:

- **Dimensió 1. SVH + propera i sostenible:** compromís en la conservació, la protecció del seu entorn natural i la regeneració urbana, així com la mobilitat sostenible des d'una perspectiva metropolitana.
- **Dimensió 2. SVH + equitativa i justa:** creació d'un entorn on totes les persones tinguin accés a les mateixes oportunitats per l'erradicació de les desigualtats i la implicació ciutadana.
- **Dimensió 3. SVH + resilient i saludable:** aposta compromesa amb les energies renovables, les pràctiques sostenibles energètiques i la salut comunitària per afrontar els desafiaments de futur que han de generar una millor qualitat de vida.
- **Dimensió 4. SVH + innovadora i atractiva:** ser una ciutat vibrant i en constant evolució que aposta per la innovació tecnològica i el foment d'un model econòmic sostenible i circular que garanteixi una prosperitat compartida.

Aquestes dimensions es desenvolupen en 13 projectes estratègics que constitueixen el Pla d'Acció de l'Agenda Urbana Local de Sant Vicenç dels Horts.

Exemples i bones pràctiques de convocatòries anteriors

El nou Pla de Barris 2025 recupera l'esperit de la Llei de barris impulsada per la Generalitat el 2004. En les set convocatòries d'aquell programa (2004-2010) es van cofinançar projectes de regeneració en 143 barris de 117 municipis, amb una inversió total de més de 1.100 milions d'euros (aprox. 52% aportats pel Govern i 48% pels ajuntaments). Aquest esforç va permetre desenvolupar uns 3.900 actuacions que van beneficiar directament prop d'un milió de veïns, transformant barris que presentaven greus problemàtiques socials i urbanístiques.

Alguns exemples destacats de la Llei de barris van ser, per exemple, les intervencions al Raval de Barcelona, a barris com la Mariola de Lleida, Salt, Santa Coloma de Gramenet, Can Tunis i molts altres, on es van obrir nous equipaments (biblioteques, centres cívics), es van remodelar places i carrers, es va impulsar la rehabilitació d'edificis antics i s'hi van desplegar programes socials (educació, ocupació, mediació comunitària) amb un impacte notable. Les avaluacions posteriors van mostrar un balanç positiu malgrat les dificultats econòmiques dels últims anys: de mitjana es va executar un 84,5% de les inversions previstes, aconseguint en molts casos revertir la degradació urbana i millorar la qualitat de vida (especialment en les primeres convocatòries, que van assolir nivells d'execució prop del 98% abans de la crisi).

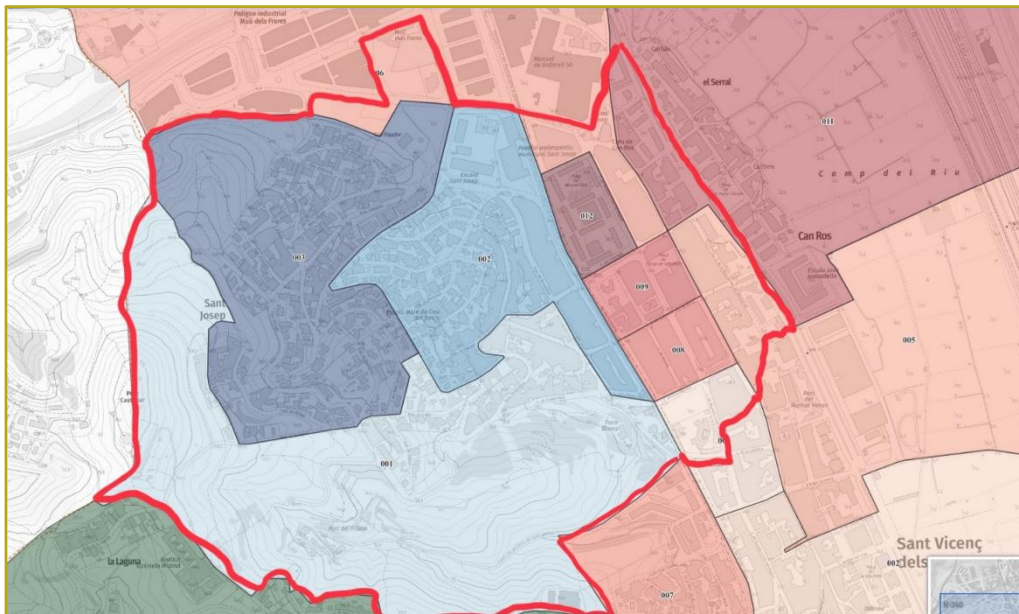
Entre les lliçons apreses hi ha la importància d'una bona planificació i seguiment: els projectes més exitosos van ser aquells on l'Ajuntament es va implicar decididament, va existir coordinació entre departaments (urbanisme, serveis socials, medi ambient...) i es va fomentar la participació dels veïns des de l'inici. També es va evidenciar que cal garantir recursos suficients i continuïtat temporal, ja que algunes actuacions socials necessiten prolongar-se més enllà de les obres físiques per consolidar els avenços.

L'àrea d'intervenció: Sant Josep i Can Ros

Segons l'Article 10 de la Llei 11/2022 s'entén per Àrees d'atenció especial (AAE) un barri, vila o àrea urbana de certa homogeneïtat i continuïtat urbanística pertanyent a un o diversos municipis amb una realitat física, morfològica o econòmica social que es pot delimitar i que està en alguna de les situacions a què fa referència l'article 11.

Precisament l'article 11 determina que, als efectes d'aquesta llei, són àrees d'atenció especial els barris, viles o àrees urbanes que tenen una quantitat important de la població amb nivells de renda inferiors a la mitjana de l'entorn.

Pel projecte del Pla de Barris de Sant Vicenç dels Horts, s'identifica com a AAE la zona del següent mapa que correspon als barris de Sant Josep i Can Ros. Aquests dos barris, localitzats a la zona nord del municipi, enfronten un conjunt de reptes específics.

AAE proposada per la convocatòria

A nivell estadístic, la zona definida està formada per les seccions censals 0826302003, 0826302002, 0826302001, 0826301008, 0826301009 i 0826301012 de forma íntegra, així com parts de les seccions 0826301011, 0826301005, 0826301001 i 0826301006.

Determinació de la AAE

L'origen del barri de Sant Josep està lligada a la urbanització marginal i informal del sòl, que corresponia a set masies rústiques, durant els anys 50 i 60. L'any 1979,

l'Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts va dur a terme el Pla Especial de Reforma Interior de Sant Josep, que va servir per legalitzar, urbanitzar i rehabilitar en línia amb el previst a les pautes del Pla Metropolità de Barcelona de 1975.

El barri té una superfície de 30 hectàrees que es distribueixen en els vessants de Puig Castelar, que defineix les muntanyes del marge esquerre del Llobregat. A l'est, el barri queda delimitat per les vies del tren dels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya. Actualment, segons el cens de 2024 viuen al barri 4.230 persones.

En aquest context, el barri té carrers força estrets i empinats, ja que un 40% dels carrers tenen un pendent superior al 8%. La construcció i urbanització de l'entorn va començar-se a materialitzar sense una supervisió legal i administrativa. Malgrat les diferents iniciatives de millora per fomentar la regeneració urbana i la cohesió econòmica i social, Sant Josep encara presenta problemes persistents:

- Accessibilitat integral a tot el teixit urbà.
- Mobilitat reduïda i barreres arquitectòniques.
- Mala relació amb la resta de barris de la ciutat.
- Falta de connexió amb els espais d'oci i esbarjo.
- Estigmatització social i cultural del barri.

Vista de Sant Josep des del Puig Castelar.

Per la seva banda, el barri de Can Ros té els seus orígens en l'any 1968, quan el Patronat Local de l'Habitatge inicia els tràmits per la construcció del barri. Aquest fort desenvolupament amplia directament el centre de la vila vella cap al nord, al llarg del carrer de Jacint Verdaguer, el carrer de Barcelona i la carretera de Sant Boi. Amb els anys, aquest barri ha esdevingut central per Sant Vicenç, ja que hi viuen quasi el 30% de la població municipal.

El barri de Can Ros és majoritàriament Pla, ocupant els entorns urbanitzables de la llera del Riu Llobregat. La tipologia constructiva principal són els edificis plurifamiliars, tant de més de 5 plantes com de menys. Destaquen també alguns blocs que superen les 10 altures. Directament, a continuació del barri, cap a la nord, s'arriba al polígon industrial Bofarull, que encara manté activitats econòmiques.

Els reptes del barri, que persisteixen, han trobat una resposta en la ciutadania organitzada de Sant Vicenç dels Horts. Els moviments associatius i la participació ciutadana del barri porten ja temps posant èmfasi en la millora de la convivència. Aquests esforços han culminat en el Pla de Convivència Can Ros i El Serral. Alguns dels principals problemes identificats.

- Concentració de les problemàtiques de convivència i delinqüència.
- Taxes d'atur elevades i rendes baixes.
- Concentració i marginació demogràfica de persones nouvingudes, que genera una falta de sentiment de pertinença.
- Problemes d'accés a l'habitatge i rehabilitació.

Els dos barris que formen aquesta AAE queden separats, de forma artificial, per les vies dels ferrocarrils. L'estació de Can Ros, que proporciona una bona mobilitat externa, és el principal punt de trobada que serveix a dos barris que no es relacionen. A més, el pas de les vies del tren pel mig de la trama urbana de trens de passatgers i mercaderies suposa un problema estructural pel municipi en conjunt.

Indicadors de llei de barris

La convocatòria anterior de la llei de barris, per a la caracterització de l'AAE, es basava en un conjunt d'indicadors predefinits per determinar la necessitat i la conveniència de les actuacions proposades en el PMII.

En primer lloc, cal considerar l'indicador de renda mitjana, que és l'indicador clau que determina les opcions de presentar-se a l'àrea de la convocatòria.

- Renta mitjana per persona

La renda mitjana per persona de totes les seccions analitzades és inferior a la mitjana municipal i la de la demarcació de Catalunya. La secció més desafavorida, ubicada a Sant Josep, té unes rendes 17% més baixes que la mitjana municipal. De forma concreta, mentre que la renda mitjana catalana per 15.519 €, totes les zones de l'àrea d'intervenció tenen rendes per sota dels 14.000 €. Així doncs, es compleix el criteri fonamental per la elegibilitat de l'àrea.

A continuació, s'exposen alguns dels indicadors associats a la convocatòria per l'AAE dels barris de Sant Josep i Can Ros. Aquests valors han de mostrar que l'àrea seleccionada compleix amb les característiques d'àrees vulnerables en els diferents aspectes integrals que valora la convocatòria. Es consideren 26 indicadors, que es divideixen entre aquells provinents de fonts oficials (34,6%), indicadors consultables oficials (11,5%) i indicadors derivats del treball de camp (53,8%).

A nivell informatiu, es considera que les seccions 0826302001, 0826302002 i 0826302003 corresponen al barri de Sant Josep i les seccions 0826301008, 0826301009 i 0826301012 corresponen al barri de Can Ros. Alguns dels indicadors que il·lustren aquesta realitat del territori de l'AAE són:

- **Taxa de dependència.**

Mentre que a Sant Josep la taxa de dependència és només del 39,9%, a Can Ros aquest valor augmenta fins al 54,3%.

- **Índex de sobre envelliment.**

Sant Josep té un índex de sobreenvelliment del 16,07%, mentre que el de Can Ros es troba al 14,39%, un valor lleugerament per sota de la mitja municipal.

- **Mitjana de percentatge de participació electoral.**

Si s'observa la mitjana de percentatge de participació electoral, es detecta que el barri de Sant Josep té una mitjana de només un 43,48%, en comparació amb el 51,41% de Can Ros i el 51,68% municipal conjunt.

- **Índex Socioeconòmic Territorial.**

Mentre que l'Índex Socioeconòmic Territorial de Sant Vicenç dels Horts és de 98,6, en totes les seccions dels dos barris el valor és més baix, oscil·lant per la AAE entre el 96,6 i un 77,4, que és especialment baix en la zona nord de Can Ros.

- **Densitat d'habitatges**

La densitat d'habitatges entre els dos barris és molt divergent. Per una banda, Can Ros és un barri amb una alta densitat, amb més de 16.201 habitatges per quilòmetre quadrat. Per l'altra, a causa de la seva morfologia, la densitat de Sant Josep és baixa, amb només 2.131 habitatges per quilòmetre quadrat.

- **Qualitat de l'aire**

La mediació de la qualitat de l'aire, segons els criteris especificats en la convocatòria de la llei de barris, seria la mateixa tant per Sant Josep i Can Ros. Per a NO_2 , el valor seria de 21,2, en PM_{10} és 25,12 i en $\text{PM}_{2,5}$, 12,14.

La línia de FGC al seu pas per Can Ros

Altres indicadors

Més enllà dels indicadors associats a la convocatòria, hi ha diversos indicadors addicionals que reforcen la narrativa dels àmbits de Sant Josep i Can Ros com a barris que arrossegueu una vulnerabilitat socioeconòmica persistent i sobre els quals és important intervenir de forma integral.

- **Pobresa relativa**

La pobresa relativa queda definida com el percentatge de la població amb un ingressos per unitat de consum menors al 60% de la mediana. Totes les seccions censals, excepte una, tenen una pobresa relativa més alta, destacant una secció de Can Ros que es quasi 7 punts superior a la mitjana municipal.

Conclusions

En resum, l'AAE identificada dels barris de Sant Josep i Can Ros representen, a tots els nivells, una molt bona opció per incloure dins el projecte de la llei de Pla de Barris.

Per una banda, són dos barris que tenen reptes significatius de regeneració urbana i socioeconòmica. Tot l'àmbit és i ha sigut ja el focus de la planificació estratègica i els esforços de l'Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts i queda ben alineat en la visió d'Agenda Urbana que s'ha desenvolupat en els següents anys.

Per l'altra, els indicadors associats a la convocatòria indiquen que és un àmbit desafavorit respecte la mitjana territorial catalana i també, per a quasi tots els valors, respecte el conjunt de Sant Vicenç dels Horts.

Aquesta determinació de l'AAE permet que, per a la convocatòria del Pla de barris, es defineixin els projectes per assegurar la millora integral en els àmbits rellevants del municipi i els compliment dels paràmetres definits en la concurrència competitiva.